

**The Role and Conflict Management of Sub-district and Village Headmen
in The Area of Udon Thani**

Suwat Doungsanpud

Social Development Program Faculty of Humanities and Social Sciences

Udonthani Rajaphat University

Abstract

The purpose of this study was to investigate the management role of sub-district headmen and village headmen in solving conflicts by using the conciliation method and to examine the methods used in the conflict management of sub-district headmen and village headmen in Udon Thani. This study was conducted between the year of 2014 to 2015. The sample was 329 of sub-district headmen and village headmen selected through a proportional random sampling method. The sample size was specified by using the Taro Yamane's formula at a statistical significant level of 0.05. A questionnaire was used to collect data, and the collected data were analyzed in the forms of percentage, average and standard deviation. The results showed that the role in solving conflicts by using the conciliation method was rated at a high level. There were five strategies employed by sub-district and village headmen to resolve conflicts: confrontation method, compromise method, mediation method, withdrawal method, and force method. This study implies that the related organizations should provide training courses for the sub district and village headmen to equip them with understanding about conflict management and knowledge about civil and criminal cases that can be resolved by reconciliation for greater efficiency in conflict management.

Keywords: Role, Conflict Management, Sub district headman, Village leader

บทบาทและวิธีการจัดการความขัดแย้งของกำนันผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดอุดรธานี

สุวัฒ ดวงแสงพุด

อาจารย์ประจำสาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทในการจัดการความขัดแย้งด้วยวิธีไกล์เกเลี่ยข้อพิพากษาของกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตจังหวัดอุดรธานี และเพื่อศึกษาผลวิธีในการจัดการความขัดแย้งของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตจังหวัดอุดรธานี ทำการวิจัยในระหว่างปี พ.ศ. 2557-2558 สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่อาศัยอยู่ในเขตจังหวัดอุดรธานี ได้มาโดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามานะ (Taro Yamane) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 329 คน สำหรับวิธีการสุ่มตัวอย่าง เพื่อหากลุ่มตัวอย่างในแต่ละอำเภอใช้การสุ่มแบบชั้นภูมิตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าจำนวน ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า บทบาทในการไกล์เกเลี่ยข้อพิพากษาของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านโดยภาพรวมอยู่ในระดับตีมาก ส่วนกล่าวใน การจัดการความขัดแย้งของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งมี 5 วิธี ได้แก่ วิธีเพชรินห้า วิธีประนีประนอม วิธีไกล์เกเลี่ย วิธีหลักเลี้ยง และวิธีบังคับ กำนันผู้ใหญ่บ้านจะเลือกใช้บางครั้งทุกกลวิธี ผลจาก การศึกษามีข้อเสนอแนะว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดอบรมให้กำนันผู้ใหญ่บ้านได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ รูปแบบหรือกลวิธีการจัดการความขัดแย้งความรู้เกี่ยวกับคดีแพ่งและคดีอาญาที่สามารถไกล์เกเลี่ยได้ อย่าง สม่ำเสมอ ทั้งนี้เพื่อให้การจัดการความขัดแย้งเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ บทบาท การจัดการความขัดแย้ง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

บทนำ

ความขัดแย้งเป็นปัญหาที่พบเป็นประจำและเพิ่มมากขึ้นในสังคมไทย ไม่ว่าจะห่วงบุคคลกับบุคคล บุคคลกับกลุ่ม กลุ่มบุคคลกับองค์กรหรือหน่วยงานของรัฐ หรือในชุมชน สังคม หรือ ประเทศชาติ ความขัดแย้งจึงเป็นปัญหาที่มีความสำคัญต่อสังคม เป็นรากฐานที่ก่อให้เกิดการพัฒนา ถ้าได้รับการจัดการอย่างเหมาะสม แต่ถ้าจัดการไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม อาจก่อให้เกิดความรุนแรง โดยเฉพาะความขัดแย้งในชุมชน ทำให้เกิดความเสียหายในวงกว้างทั้งต่อความสัมพันธ์ ชีวิต ทรัพย์สิน เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศไทย รวมทั้งงบประมาณของรัฐ (สกัญญา รุ่งทองใบสุริย์, 2556) ด้วยเหตุนี้รัฐจึงจำเป็นที่จะต้องพยายามแสวงหาเครื่องมือและกลไกขึ้นมาเพื่อใช้รับข้อพิพาทจากความขัดแย้งให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมในปัจจุบันเพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์อันที่จะคุ้มครองสังคมให้มีความสงบและพัฒนาแนวทางที่เข้าหาชุมชนเพื่อหาแนวร่วมมาช่วยแก้ปัญหา โดยให้ผู้นำชุมชน ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนช่วยในกระบวนการแก้ปัญหาอย่างยั่งยืน กรรมการมีส่วนร่วมของประชาชน ผู้นำชุมชน เป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการแก้ปัญหาความแตกต่างและความขัดแย้งได้เป็นอย่างดี ปัญหาความขัดแย้งมีไม่น้อยที่เกิดจากปัญหาความไม่รู้ ซึ่งจะต้องมีการส่งเสริมให้ประชาชนได้รับรู้และมีส่วนร่วม ไม่ว่าจะโดยวิธีใดก็ตาม การยุติความขัดแย้งด้วยสันติวิธีจึงเป็นแนวทางที่ได้รับความสนใจจากทุกฝ่ายและผลักดันให้มีผลในทางปฏิบัติอย่างเร่งด่วน ทั้งนี้เพื่อลดความรุนแรงในสังคมและป้องกันการขาดศรัทธาต่อระบบประชาธิปไตย อย่างไรก็ตาม การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในทำบัลและหมู่บ้าน จะได้รับการแก้ไขมากน้อยเพียงใด นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับบทบาทของผู้นำ ผู้ใหญ่บ้าน ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งเป็นสำคัญ ซึ่งการแสดงออกถึงบทบาทของผู้นำ ผู้ใหญ่บ้าน แต่ละวิธีย่อมขึ้นอยู่กับลักษณะของความขัดแย้ง สถานการณ์ความรุนแรงของปัญหาและอำนาจในการจัดการปัญหาความขัดแย้ง (คัมเบอร์ ทองพูน, 2555)

การจัดการความขัดแย้งในระดับหมู่บ้านหรือตำบลนั้น นิยมใช้วิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ซึ่งการไกล่เกลี่ย เป็นการระงับข้อพิพาททางเลือก (Alternative Dispute Resolution : ADR) สำหรับการจัดการความขัดแย้งระหว่างคู่พิพาทในเบื้องต้น ทั้งก่อนมีการฟ้องเป็นคดีความกันในศาล หรือเมื่อมีคดีที่อยู่ระหว่างกระบวนการพิจารณาของศาล กระบวนการระงับข้อพิพาทจำต้องอาศัยบุคคลที่สามซึ่งมักจะเป็นผู้ใหญ่บ้านในหมู่บ้าน หรือตำบลนั้นๆ เพื่อทำหน้าที่เป็นคนกลางที่เรียกว่า ผู้ไกล่เกลี่ย (Mediator) สำหรับลักษณะของการไกล่เกลี่ยนั้น อดุล บัวศรี (2549) ได้กล่าวว่า การไกล่เกลี่ยเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่จะต้องเรียนรู้ คุณลักษณะของผู้ไกล่เกลี่ยนั้น อดุล บัวศรี (2549) ได้กล่าวว่า การไกล่เกลี่ยเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่จะต้องเรียนรู้ คุณลักษณะไม่มีอำนาจและหน้าที่ที่จะไปตัดสินในทางออกของปัญหา แต่มีหน้าที่กำกับกระบวนการเจรจาให้ดำเนินไปอย่างเป็นกลางและเที่ยงธรรม เพื่อให้คู่กรณีตัดสินใจทางออกร่วมกันที่เป็นที่พึงพอใจของทั้งสองฝ่ายหรือหลายฝ่ายก็ตาม ซึ่งกระบวนการเจรจาไกล่เกลี่ยโดยคุณลักษณะนี้ ในสังคมไทยก็ได้มีมานานแล้ว โดยเฉพาะในสังคมชนบทที่ผู้หลักผู้ใหญ่ หรือพ่อใหญ่แม่ใหญ่เป็นบทบาทอยู่มากทางภาคอีสานเรียกว่า “ระบบเจ้าโคตร กิตติพงษ์ กิตติรักษ์ และคณะ (2550 : 231 – 234) ได้อธิบายว่า ตัวเจ้าโคตรเอง คือ ปู่ย่า ตายาย (ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ชาย) ที่เป็นที่เคารพนับถือของลูกหลานตระกูลนั้น หรือแม้แต่คุณและตระกูล เจ้าโคตรจะทำหน้าที่คุณกลางในการกรณีมีข้อขัดแย้งกันในครอบครัวหรือแม้แต่ในชุมชนทางภาคเหนือก็มีระบบที่เรียกว่า “แก่เหมือง แก่ฝ่าย” ซึ่งบทบาทจะเน้นไปในเรื่องของการแก้ปัญหา แบ่งปันทรัพยากรน้ำเป็นเรื่องหลัก อย่างไรก็ได้คุณกลางตามแนวคิดจากภูมิปัญญา ท้องถิ่น จะเป็นกระบวนการไกล่เกลี่ยที่อาจจะค่อนไปในทาง “เกลี้ยกล่อม” และมีส่วนอาศัยการมีในการตัดสินใจจากคุณลักษณะ โดยความน่าเชื่อถือของคุณลักษณะ คุณลักษณะเป็นผู้กำกับกระบวนการเจรจาที่มีอำนาจและไม่มีหน้าที่ “ไปตัดสิน ผู้ทำหน้าที่ตัดสินคุ้กคักที่พึงสองคนหรือหลายคนก็แล้วแต่ ผลการตัดสินจะออกเป็นชนะ – ชนะ (Win – Win) โดยใช้กระบวนการสร้างฉันทามติ (Consensus Building) ซึ่งหลักของการหาข้อยุติจะใช้มาตราฐานหรือกระบวนการที่ชอบธรรม (Legitimacy) ที่ทุก ๆ ฝ่ายยอมรับโดยไม่ใช่อำนาจบังคับหรือใช้การเกลี้ยกล่อม (Lobby) ซึ่งการเจรจาไกล่เกลี่ยในรูปแบบใหม่นี้เรียกว่า การเจรจาไกล่เกลี่ยความขัดแย้งโดยสันติวิธี ซึ่งเป็น

กระบวนการยุติธรรมจากระบบส่วนกลางที่เข้ามาเมืองทบท雍ย่างเป็นทางการ ด้วยเหตุนี้ จึงมีผลทำให้ระบบเจ้าโดยรักษ์ค่อยๆ หายไป

ในปัจจุบันกำนั้นผู้ใหญ่บ้านนับเป็นผู้นำหมู่บ้านแบบเป็นทางการ ซึ่งเป็นสถาบันที่ทำหน้าที่ในการบริหารการปกครอง และเปรียบได้ว่า หน้าที่ของกำนั้นผู้ใหญ่บ้านมิได้แตกต่างจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมากนัก และเมื่อวิเคราะห์ย้อนกลับไปจะเห็นได้ว่า อำนาจของกำนั้นผู้ใหญ่บ้าน มิได้ลดน้อยลงแต่อย่างใด นับแต่ พ.ศ. 2457 เป็นต้นมา แต่กลับมีความสำคัญมากขึ้น (เจริญ รุ่งแสงจันทร์, 2555) กำนั้นผู้ใหญ่บ้านจึงเปรียบเสมือนว่า เป็นผู้ที่ทำหน้าที่เจ้าหน้าที่ของทุกกระทรวง ทบวง กรม ที่ประจำอยู่ในทุกตำบล ทุกหมู่บ้าน (สมศักดิ์ สุวรรณสุจิตร, 2556:1) และในกรณีที่เพบบานกิตข้อพิพากษาความขัดแย้งขั้นย่อมเป็นหน้าที่ของกำนั้นผู้ใหญ่บ้านซึ่ง เป็นผู้นำหมู่บ้าน ที่จะต้องไก่เลี้ยงข้อพิพากษาตามกฎหมายเบียบต่างๆ ที่ได้ให้อำนาจไว้ ทั้งนี้ในการทำหน้าที่เป็นผู้เจรจาไก่เลี้ยงข้อพิพากษาในหมู่บ้านนั้น นับว่าเป็นการสร้างความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ให้เกิดขึ้นในระดับหมู่บ้าน ซึ่งกำนั้นผู้ใหญ่บ้านถือเป็นปราการด้านแรกที่จะช่วยคลี่คลายปัญหาความขัดแย้งต่างๆ ก่อนที่ปัญหาต่างๆ จะเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมหลัก หากสามารถจัดการความขัดแย้งได้อย่างที่ยั่งยืนและล้ำยั่งนานมานาสุสัมพันธภาพที่ดีของคนในชุมชน และความสันติสุขของสังคมจะตามมา

นอกจากนั้นแล้ว กำนั้นผู้ใหญ่บ้านยังถือว่าเป็นเจ้าหน้าที่หลักในระดับตำบล หมู่บ้าน ในการดูแลทุกชีวิชชุมชนที่น้องประชานในเรื่องของการปกครอง การรักษาความสงบเรียบร้อย การจัดการความขัดแย้ง โดยการรักษาความสงบเรียบร้อยเป็นไปตามพระราชบัญญัติลักษณะการปกครองห้องท้องที่ พ.ศ. 2457 ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ก็ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมมาโดยตลอดเพื่อให้หันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม โดยมีการแก้ไขเพิ่มเติมในปี พ.ศ. 2551 ในมาตรา 27 ได้กำหนดบทบาทและอำนาจหน้าที่ของกำนั้นผู้ใหญ่บ้านไว้อย่างชัดเจน อาทิเช่น การอำนวยความเป็นธรรม การรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยในชีวิตรัฐพัฒน์สินของราษฎรในหมู่บ้าน ในตำบล มีหน้าที่ในการสร้างความสมานฉันท์ ความสามัคคีของคนในหมู่บ้าน มีหน้าที่ในการนำความเดือดร้อนของพื้นดินของประชาชนไปสู่ส่วนราชการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่ไปติดต่องานราชการในพื้นที่ต่างๆ นอกจากนั้นแล้วกฎหมายยังกำหนดให้กำนั้นผู้ใหญ่บ้านมีหน้าที่ในการดูแลราษฎรในหมู่บ้านให้ปฏิบัติเป็นไปตามกฎหมายของบ้านเมือง จัดประชุมราษฎรในหมู่บ้านเดือนละ 1 ครั้ง มีหน้าที่ในการอบรมให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์แก่พื้นดินของประชาชน ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับการร้องขอจากส่วนราชการต่างๆ (พระราชบัญญัติลักษณะการปกครองห้องท้องที่ พ.ศ. 2551)

จังหวัดอุดรธานี เป็นอีกจังหวัดหนึ่งที่มีประวัติการณ์ของความขัดแย้งเกิดขึ้นอย่างเห็นได้ชัด เช่น ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มการเมือง ความขัดแย้งอันเกิดจากการทะเลวิวาท ความขัดแย้งในด้านทรัพยากรน้ำ เป็นต้น ซึ่งความขัดแย้งต่างๆ เหล่านี้ ย่อมจะหนีไม่พ้นหน้าที่ของกำนั้นผู้ใหญ่บ้านในหมู่บ้านหรือตำบลนั้นๆ ที่จะต้องให้ความช่วยเหลือ บริหารจัดการความขัดแย้งในขั้นต้น ด้วยการเข้าไปทำหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง หรือนำความขัดแย้งต่างๆ เข้าสู่กระบวนการระจับข้อพิพากษาเป็นไปตามด้วยกฎหมายที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งจะทำให้คู่กรณีลดการสูญเสียเวลาและค่าใช้จ่าย เป็นการลดดีที่จะเข้าสู่การพิจารณาของศาล ลดบรรยายกาศ แห่งการไม่ไว้วางใจกันของคนในหมู่บ้านได้อย่างไรก็ตาม การจัดการความขัดแย้งจะได้ผลเช่นได้ย่อมขึ้นอยู่กับความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติตนและกลวิธีที่กำนั้นผู้ใหญ่บ้านจะนำมาใช้ ซึ่งจะประดิษฐ์เหล่านี้นับได้ว่าเป็นสิ่งท้าทายต่อความครั้งท่าที่มีต่อกำนั้นผู้ใหญ่บ้าน ท้าทายต่อความรัก ความสามัคคี และความสมานฉันท์ขององค์กรในหมู่บ้านเป็นอย่างยิ่ง เพราะฉะนั้นการศึกษาบทบาทในการจัดการความขัดแย้งของกำนั้นผู้ใหญ่บ้าน จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำการศึกษาเพื่อให้ทราบบทบาทและกลวิธีของกำนั้นผู้ใหญ่บ้าน เพราะกำนั้นผู้ใหญ่บ้านถือเป็นผู้มีหน้าที่หลักอย่างเป็นทางการในการจัดการความขัดแย้งในหมู่บ้านหรือตำบลนั้นๆ อันจะนำไปสู่สังคมแห่งความสมานฉันท์ต่อไป

วัตถุประสงค์

- เพื่อศึกษาบทบาทในการจัดการความขัดแย้งด้วยวิธีไกล์เกเลี่ยข้อพิพากษาของกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตจังหวัดอุดรธานี
- เพื่อศึกษากลวิธีในการจัดการความขัดแย้งของกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตจังหวัดอุดรธานี

นิยามศัพท์เฉพาะ

บทบาทในการไกล์เกเลี่ยข้อพิพากษาของกำนันผู้ใหญ่บ้าน หมายถึง การแสดงบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านเพื่อเร่งรับข้อพิพากษา ซึ่งเป็นบทบาทในกระบวนการไกล์เกเลี่ยข้อพิพากษา 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 กำนันผู้ใหญ่บ้านได้เข้าแจ้งแนวทางในการเจรจาไกล์เกเลี่ยข้อพิพากษา ขั้นตอนที่ 2 กำนันผู้ใหญ่บ้านได้ค้นหาสาระของประเด็นข้อพิพากษาและความต้องการที่แท้จริงของคู่กรณี ขั้นตอนที่ 3 กำนันผู้ใหญ่บ้านได้แก่ปัญหาขัดแย้งในประเด็นพิพากษา และขั้นตอนที่ 4 กำนันผู้ใหญ่บ้านได้ทำข้อตกลงเป็นสัญญาประนีประนอม

กลวิธีจัดการความขัดแย้งของกำนันผู้ใหญ่บ้าน หมายถึง การเลือกใช้วิธีจัดการความขัดแย้งของกำนันผู้ใหญ่บ้าน โดยมีกลวิธีจัดการความขัดแย้งที่ประกอบด้วย 5 วิธี ได้แก่ วิธีไกล์เกเลี่ย วิธีประนีประนอม วิธีเชิญหน้า วิธีบังคับ และวิธีหลีกเลี่ยง

การไกล์เกเลี่ยข้อพิพากษา หมายถึง กระบวนการยุติหรือระงับข้อพิพากษาด้วยความตกลงยินยอมของคู่กรณี เอง โดยมีกำนันผู้ใหญ่บ้าน เป็นคนกลางคอยข่ายเหลือแนะนำ เสนอแนะหาทางออกในการยุติหรือ ระงับข้อพิพากษาให้คู่กรณีต่อรองกันได้สำเร็จ

กำนันผู้ใหญ่บ้าน หมายถึง

- กำนัน คือ ผู้ที่ทำหน้าที่ปกรองหมู่บ้านและตำบลในเขตจังหวัดอุดรธานี
- ผู้ใหญ่บ้าน คือ ผู้ที่ทำหน้าที่ปกรองหมู่บ้านในเขตจังหวัดอุดรธานี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ใช้แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท และทฤษฎีการไกล์เกเลี่ยข้อพิพากษา เป็นกรอบแนวคิดหลักในการศึกษาบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการจัดการความขัดแย้งด้วยวิธีไกล์เกเลี่ยข้อพิพากษา ซึ่งมีทั้งหมด 4 ขั้นตอน อนัดแก่ ขั้นตอนที่ 1 กำนันผู้ใหญ่บ้านซึ่งแจ้งแนวทางในการเจรจาไกล์เกเลี่ยข้อพิพากษา ขั้นตอนที่ 2 กำนันผู้ใหญ่บ้านค้นหาสาระของประเด็นข้อพิพากษาและความต้องการที่แท้จริงของคู่กรณี ขั้นตอนที่ 3 กำนันผู้ใหญ่บ้านแก่ปัญหาขัดแย้งในประเด็นพิพากษา และ ขั้นตอนที่ 4 กำนันผู้ใหญ่บ้านทำข้อตกลงเป็นสัญญา ประนีประนอม ในการศึกษาประเด็นแรกนี้จะทำให้ทราบถึงระดับของการแสดงบทบาทในการจัดการความขัดแย้ง ด้วยวิธีการไกล์เกเลี่ยข้อพิพากษา และใช้แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการความขัดแย้งตามแนวคิดของโฮวัตและลอนดอน (Howat and London, 1980:172-175) ซึ่งมีกลวิธีจัดการความขัดแย้งทั้งหมด 5 วิธี ได้แก่ วิธีเชิญหน้า วิธีบังคับ วิธีหลีกเลี่ยง วิธีบังคับ วิธีไกล์เกเลี่ย และ วิธีประนีประนอม เป็นกรอบแนวคิดหลักในการศึกษาวิธีจัดการความขัดแย้งของกำนันผู้ใหญ่บ้าน โดยการศึกษาในประเด็นนี้จะทำให้ทราบว่ากำนันผู้ใหญ่บ้าน ใช้กลวิธีใดในการจัดการความขัดแย้ง

ระเบียบวิธีศึกษา

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ กำนันผู้ใหญ่บ้านที่อาศัยอยู่ในเขตจังหวัดอุดรธานี รวม 1,880 คน (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดอุดรธานี, 2557)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ กำนันผู้ใหญ่บ้านที่อาศัยอยู่ในเขตจังหวัดอุดรธานี ได้มาโดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทารो ยามาเน (Taro Yamane) (บุญธรรม กิจปรีดาธุรักษ์, 2540: 71) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 329 คน สำหรับวิธีการสุ่มตัวอย่างเพื่อหากกลุ่มตัวอย่างในแต่ละอำเภอ ใช้การสุ่มแบบหั้นภูมิิตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling)

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

การศึกษาบทบาทและวิธีการจัดการความขัดแย้งของกำนันผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดอุดรธานี ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งมีวิธีการสร้างเครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้ง โดยการศึกษาจากเอกสาร และสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องกับการแก้ไขความขัดแย้งเพื่อนำข้อคิดมาเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

2. สร้างแบบสอบถาม นำแบบสอบถามฉบับร่างเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมของคำถาม หลังจากนั้นนำคำแนะนำจากแบบสอบถามที่ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจพิจารณาแล้วมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์ที่ต้องการวัด (IOC หรือ Index of Item Objection Congruence) โดยเลือกใช้ประดิ่นข้อคำถามที่มีค่าดัชนีสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.6 ขึ้นไป นำแบบสอบถามไปปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลจริง เมื่อผู้เชี่ยวชาญได้วิจารณ์และให้ข้อเสนอแนะแล้ว นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วจำนวน 40 ชุด ไปทดลองใช้ (Try-Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นกำนันผู้ใหญ่บ้านที่อาศัยอยู่ในเขตจังหวัดหนองคาย จำนวน 40 คน และนำมารวเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ตามวิธีของครอนบาก (Cronbach' Alpha) (Cronbach, 1970) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 หลังจากนั้นนำไปปรับปรุงตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ได้กำหนดไว้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาบทบาทและวิธีการจัดการความขัดแย้งของกำนันผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง หลังจากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ และความถูกต้อง นำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ถูกต้องตามจำนวนที่ต้องการมาลงรหัส (Coding) และทำการวิเคราะห์ผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows (Statistical Package for the Social Science for Windows) หาค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน หลังจากนั้นได้สรุปผล ภัณฑ์รายงาน และเผยแพร่ผลงานวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ มีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ซึ่งมีวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. แบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาบทบาทในการจัดการความขัดแย้งด้วยวิธีไกล์เกลี่ข้อพิพากษาของกำนันผู้ใหญ่บ้าน เป็นแบบสอบถามปลายปิด สอบถามเกี่ยวกับการแสดงบทบาทในการไกล์เกลี่ข้อพิพากษา 4 ข้อตอน ประกอบด้วย ข้อตอนที่ 1 กำนันผู้ใหญ่บ้านได้ชี้แจงแนวทางในการเจรจาไกล์เกลี่ข้อพิพากษา ข้อตอนที่ 2 กำนันผู้ใหญ่บ้านได้ค้นหาสาระของประเด็นข้อพิพากษาและความต้องการที่แท้จริงของคู่กรณี ข้อตอนที่ 3 กำนันผู้ใหญ่บ้านได้แก้ปัญหาข้อขัดแย้งในประเด็นพิพากษา และข้อตอนที่ 4 กำนันผู้ใหญ่บ้านได้ทำข้อตกลงเป็นสัญญาประนีประนอม

โดยมีวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ส่วนเกณฑ์การแปลความหมายใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ยของบุญชุม ศรีสะอาด (2535: 100) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51–5.00	หมายถึง ได้แสดงบทบาทในการใกล้เกลี่ยข้อพิพาทอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51–4.50	หมายถึง ได้แสดงบทบาทในการใกล้เกลี่ยข้อพิพาทอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51–3.50	หมายถึง ได้แสดงบทบาทในการใกล้เกลี่ยข้อพิพาทอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51–2.50	หมายถึง ได้แสดงบทบาทในการใกล้เกลี่ยข้อพิพาทอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00–1.50	หมายถึง ได้แสดงบทบาทในการใกล้เกลี่ยข้อพิพาทอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. แบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาผลลัพธ์ในการจัดการความขัดแย้งของกำนันผู้ใหญ่บ้าน เป็นแบบสอบถามปลายปีด สร้างขึ้นตามแนวคิดของโฮ瓦ทและลอนดอน (Howat and London, 1980:172-175) มี 5 วิธี คือ วิธีเพชญหน้า วิธีหลักเลี่ยง วิธีบังคับ วิธีใกล้เกลี่ยและวิธีประนอม มีวิธีละ 5 ข้อ รวมทั้งหมด 25 ข้อ ซึ่งแต่ละวิธีได้แก่ ข้อต่อๆ ดังต่อไปนี้

วิธีเพชญหน้า	ได้แก่	ข้อ 1, 6, 11, 16 และ 21 รวม 5 ข้อ
วิธีหลักเลี่ยง	ได้แก่	ข้อ 2, 7, 12, 17 และ 22 รวม 5 ข้อ
วิธีบังคับ	ได้แก่	ข้อ 3, 8, 13, 18 และ 23 รวม 5 ข้อ
วิธีใกล้เกลี่ย	ได้แก่	ข้อ 4, 9, 14, 19 และ 24 รวม 5 ข้อ
วิธีประนอม	ได้แก่	ข้อ 5, 10, 15, 20 และ 25 รวม 5 ข้อ

หลังจากนั้นทำการวิเคราะห์ระดับการเลือกใช้กลวิธีจัดการความขัดแย้งด้วยสถิติพื้นฐาน หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลผลตามเกณฑ์ต่อไปนี้ (Best, 1970: 175)

ค่าเฉลี่ย 4.50–5.00	หมายถึง เป็นวิธีจัดการความขัดแย้งที่เลือกใช้เป็นประจำ
ค่าเฉลี่ย 3.50–4.49	หมายถึง เป็นวิธีจัดการความขัดแย้งที่เลือกใช้บ่อยครั้ง
ค่าเฉลี่ย 2.50–3.49	หมายถึง เป็นวิธีจัดการความขัดแย้งที่เลือกใช้บางครั้ง
ค่าเฉลี่ย 1.50–2.49	หมายถึง เป็นวิธีจัดการความขัดแย้งที่เลือกใช้น้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ย 1.00–1.49	หมายถึง เป็นวิธีจัดการความขัดแย้งที่ไม่เลือกใช้

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

วิเคราะห์โดยใช้สถิติพื้นฐานหาจำนวน ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 329 คน เป็นเพศชายมากที่สุด จำนวน 327 คน คิดเป็นร้อยละ 99.40 และเป็นเพศหญิงจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.60 มีอายุอยู่ในช่วง 51-60 ปี มากที่สุด จำนวน 194 คน คิดเป็นร้อยละ 58.97 รองลงมาตามลำดับคือ มีอายุอยู่ในช่วง 41-50 ปี จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 30.70 และมีอายุอยู่ในช่วง 31-40 ปี จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 10.33 มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมากที่สุด จำนวน 215 คน คิดเป็นร้อยละ 65.35 รองลงมาตามลำดับ คือ มีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 31.30 มีการศึกษาอยู่ในระดับ ปวส. จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 2.15 และน้อยที่สุดคือมีการศึกษาอยู่ในระดับ ปวช. และมีการศึกษาอยู่ในระดับบริษัทารี อย่างละ 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.60 และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยมีประสบการณ์ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการแก้ไขความขัดแย้งจำนวน 317 คน

คิดเป็นร้อยละ 96.35 และไม่เคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการแก้ไขความขัดแย้ง จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.65

2. การแสดงบทบาทในการใกล้เลี่ยงข้อพิพาทของกำนันผู้ใหญ่บ้าน

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยภาพรวม 4 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่	การแสดงบทบาทในการใกล้เลี่ยงข้อพิพาท	\bar{X}	S.D.	แปลความหมาย
1	การชี้แจงแนวทางในการเจรจาใกล้เลี่ยงข้อพิพาท	3.57	1.20	ตีมาก
2	การค้นหาสาระของประเด็นข้อพิพาทและความต้องการที่แท้จริงของคู่กรณี	4.53	1.16	ตีมากที่สุด
3	การแก้ปัญหาขัดแย้งในประเด็นพิพาท	3.92	1.14	ตีมาก
4	การทำข้อตกลงเป็นสัญญาประนีประนอม	3.93	1.21	ตีมาก
	รวม	3.98	1.17	ตีมาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การแสดงบทบาทในการใกล้เลี่ยงข้อพิพาทของกำนันผู้ใหญ่บ้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับตีมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.98 ($\bar{X} = 3.98$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อสามารถเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาค่าเฉลี่ยน้อยได้ดังนี้ การค้นหาสาระของประเด็นข้อพิพาทและความต้องการที่แท้จริงของคู่กรณี ($\bar{X} = 4.53$) รองลงมาคือ การทำข้อตกลงเป็นสัญญาประนีประนอม ($\bar{X} = 3.93$) การแก้ปัญหาขัดแย้งในประเด็นพิพาท ($\bar{X} = 3.92$) และ การชี้แจงแนวทางในการเจรจาใกล้เลี่ยงข้อพิพาท ($\bar{X} = 3.57$) เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของแต่ละขั้นตอน สามารถเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาค่าเฉลี่ยน้อยได้ดังนี้

2.1 การแสดงบทบาทในการใกล้เลี่ยงข้อพิพาทของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ขั้นตอนที่ 2 การค้นหาสาระของประเด็นข้อพิพาทและความต้องการที่แท้จริงของคู่กรณี

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการแสดงบทบาทในการใกล้เลี่ยงข้อพิพาทของกำนันผู้ใหญ่บ้าน แยกเป็นรายขั้นตอน ขั้นตอนที่ 2 การค้นหาสาระของประเด็นข้อพิพาทและความต้องการที่แท้จริงของคู่กรณี

ข้อที่	การแสดงบทบาทในการใกล้เลี่ยงข้อพิพาท	\bar{X}	S.D.	แปลความหมาย
1	ขอให้คู่กรณีแต่ละฝ่ายแสดงและอธิบายเกี่ยวกับปัญหาข้อพิพาท	4.43	1.20	ตีมากที่สุด
2	ขอให้คู่กรณีแต่ละฝ่ายเล่าเรื่องที่เกิดขึ้นโดยย่อๆ บอกถึงความต้องการของคู่กรณีและเหตุผลที่ต้องการเข่นนั้น	4.87	1.14	ตีมากที่สุด
3	ขอให้คู่กรณีแต่ละฝ่ายอธิบายข้อสังสัยและข้อซักถามที่ตั้งขึ้นให้ชัดเจน	4.85	1.14	ตีมากที่สุด
4	จำแนกแยกแยะความต้องการของคู่กรณีและเรื่องที่เกี่ยวข้องตามที่ได้รับทราบจากคำบอกเล่าของคู่กรณีแต่ละฝ่ายให้ชัดเจน	4.67	1.19	ตีมากที่สุด
5	จับความต้องการของแต่ละฝ่ายในแต่ละอย่างเข้าด้วยกัน โดยจัดลำดับความสำคัญของแต่ละสิ่งที่คู่กรณีต้องการ เพื่อนำมาพิจารณาและจัดเจรจาทันทีที่เป็นเรื่องๆ ไป	4.64	1.15	ตีมากที่สุด
6	พยายามจัดความเกลียดชัง ความดังใจที่จะต่อสู้ การตั้งท่าที่จะเอาเรื่อง และความรู้สึกเป็นปรปักษ์ที่คู่กรณีแต่ละฝ่ายมีต่อคู่กรณีฝ่ายตรงข้ามออก	4.48	1.30	ตีมาก

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการแสดงบทบาทในการใกล้เลี่ยงข้อพิพาทของกำนันผู้ใหญ่บ้าน แยกเป็นรายขั้นตอน ขั้นตอนที่ 2 การค้นหาสาระของประเด็นข้อพิพาทและความต้องการที่แท้จริงของคู่กรณี (ต่อ)

ข้อที่	การแสดงบทบาทในการใกล้เลี่ยงข้อพิพาท	\bar{X}	S.D.	แปลความหมาย
7	ค่อยดูแลจัดการเกี่ยวกับการเจรจาระหว่างคู่กรณี และจัดการให้ความต้องการของคู่กรณีได้ลดหย่อนเข้าหากันจนพบรักัน ณ จุดใดจุดหนึ่ง	4.56	1.21	ดีมากที่สุด
8	พยายามรวบรวมข้อเท็จจริงให้ได้มากที่สุด และวิเคราะห์ข้อขัดแย้งแต่ละข้อให้กระจงชัด โดยไม่ใช่เพื่อจุดประสงค์ของการตัดสินใจว่าใครผิดใครถูก	4.69	1.09	ดีมากที่สุด
9	จำแนกแยกแยะจุดยืนครั้งแรกของคู่กรณีแต่ละฝ่าย ด้วยการฟังสิ่งที่คู่กรณีพูดออกมานะในระหว่างการเจรจาว่าพูดว่าอย่างไร พูดไปในทางใดและมีความหมายอย่างไร	4.62	1.11	ดีมากที่สุด
10	ตัดสินใจดำเนินการไปตามกฎหมายที่ได้ปรึกษาหารือกัน และหลีกเลี่ยงการให้คำตัดสินเกี่ยวกับประเด็นพิพาท	3.51	1.15	ดีมาก
รวม		4.53	1.16	ดีมากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า การแสดงบทบาทในการใกล้เลี่ยงข้อพิพาทของกำนันผู้ใหญ่บ้าน แยกเป็นรายขั้นตอน ขั้นตอนที่ 2 การค้นหาสาระของประเด็นข้อพิพาทและความต้องการที่แท้จริงของคู่กรณี โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ $\bar{X} = 4.53$ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อสามารถเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาค่าเฉลี่ยน้อยได้ดังนี้ ขอให้คู่กรณีแต่ละฝ่ายเล่าเรื่องที่เกิดขึ้นโดยย่อๆ บอกถึงความต้องการของคู่กรณีและเหตุผลที่ต้องการชี้แจงนั้น ($\bar{X} = 4.87$) รองลงมาตามลำดับ คือ ขอให้คู่กรณีแต่ละฝ่ายอธิบายข้อสงสัยและข้อซักถามที่ดังขึ้นให้ชัดเจน ($\bar{X} = 4.85$) พยายามรวบรวมข้อเท็จจริงให้ได้มากที่สุด และวิเคราะห์ข้อขัดแย้งแต่ละข้อให้กระจงชัด โดยไม่ใช่เพื่อจุดประสงค์ของการตัดสินใจว่าใครผิดใครถูก ($\bar{X} = 4.69$) จำแนกแยกแยะความต้องการของคู่กรณีและเรื่องที่เกี่ยวข้องตามที่ได้รับทราบจากคำบอกเล่าของคู่กรณีแต่ละฝ่ายให้ชัดเจน ($\bar{X} = 4.67$) จับความต้องการของแต่ละฝ่ายในแต่ละอย่างเข้าด้วยกัน โดยจัดลำดับความสำคัญของแต่ละสิ่งที่คู่กรณีต้องการ เพื่อนำมาพิจารณาและจัดเรจารันเป็นเรื่องๆ ไป ($\bar{X} = 4.64$) จำแนกแยกแยะจุดยืนครั้งแรกของคู่กรณีแต่ละฝ่ายด้วยการฟังสิ่งที่คู่กรณีพูดออกมานะในระหว่างการเจรจาว่าพูดว่าอย่างไร พูดไปในทางใดและมีความหมายอย่างไร ($\bar{X} = 4.62$) ค่อยดูแลจัดการเกี่ยวกับการเจรจาระหว่างคู่กรณี และจัดการให้ความต้องการของคู่กรณีได้ลดหย่อนเข้าหากันจนพบรักัน ณ จุดใดจุดหนึ่ง ($\bar{X} = 4.56$) พยายามขัดความเกลียดชัง ความตั้งใจที่จะต่อสู้ การตั้งท่าที่จะเอาเรื่อง และความรุ้สึกเป็นปรัปักษ์ที่คู่กรณีแต่ละฝ่ายมีต่อกัน ณ จุดใดจุดหนึ่ง ($\bar{X} = 4.48$) ขอให้คู่กรณีแต่ละฝ่ายแสดงและอธิบายเกี่ยวกับปัญหาข้อพิพาท ($\bar{X} = 4.43$) และตัดสินใจดำเนินการไปตามกฎหมายที่ได้ปรึกษาหารือกัน และหลีกเลี่ยงการให้คำตัดสินเกี่ยวกับประเด็นพิพาท ($\bar{X} = 3.51$)

2.2 การแสดงบทบาทในการใกล้เลี่ยงข้อพิพาทของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ขั้นตอนที่ 4 การทำข้อตกลงเป็นสัญญาประนีประนอม

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการแสดงบทบาทในการเจรจาไก่ล่อกลีด้วยข้อพิพากษากันนั้น ผู้ใหญ่บ้าน แยกเป็นรายขั้นตอน ขั้นตอนที่ 4 การทำข้อตกลงเป็นสัญญาประนีประนอม

ข้อที่	การแสดงบทบาทในการไก่ล่อกลีด้วยข้อพิพากษา	\bar{X}	S.D.	แปลความหมาย
1	ตรวจสอบรายละเอียดของข้อตกลงที่ทำขึ้นให้ถูกต้องครบถ้วน และชัดเจนตามที่ตกลงกัน	3.63	1.20	ดีมาก
2	ให้ตัวอย่างสัญญาประนีประนอมที่ถูกต้องเพื่อประกอบการร่าง สัญญาประนีประนอม	4.46	1.23	ดีมาก
3	ถ้าคู่กรณีตกลงที่จะทำสัญญาประนีประนอมร่วมกันท่านยินยอมให้ คู่กรณีดำเนินการเอง	4.29	1.21	ดีมาก
4	ให้คู่กรณีทั้งสองฝ่ายเป็นผู้ใส่เนื้อหาข้อตกลงกันเอง โดยผู้ไก่ล่อกลีด้วยเพียงช่วยตอบคำถาม	4.24	1.29	ดีมาก
5	อ่านสัญญาประนีประนอมให้คู่กรณีทั้งสองฝ่ายฟัง และให้คู่กรณี ทั้งสองฝ่ายเขียนชื่อในฐานะคู่สัญญา	3.48	1.16	ปานกลาง
6	ต้นฉบับของสัญญาเก็บไว้ที่บ้านตนเองในฐานะเป็นผู้ไก่ล่อกลีด้วยและถ่ายสำเนาให้คู่กรณีทั้งสองฝ่ายฯ ละ 1 ชุด	3.49	1.18	ปานกลาง
รวม		3.93	1.21	ดีมาก

จากตารางที่ 3 พบว่า การแสดงบทบาทในการไก่ล่อกลีด้วยข้อพิพากษากันนั้นผู้ใหญ่บ้าน แยกเป็นราย ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 4 การทำข้อตกลงเป็นสัญญาประนีประนอม โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับ 3.93 ($\bar{X} = 3.93$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อสามารถเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาค่าเฉลี่ยน้อยได้ดังนี้ ให้ตัวอย่างสัญญาประนีประนอมที่ถูกต้องเพื่อประกอบการร่างสัญญาประนีประนอม ($\bar{X} = 4.46$) ถ้าคู่กรณีตกลงที่จะทำ สัญญาประนีประนอมร่วมกันท่านยินยอมให้คู่กรณีดำเนินการเอง ($\bar{X} = 4.29$) ให้คู่กรณีทั้งสองฝ่ายเป็นผู้ใส่เนื้อหา ข้อตกลงกันเอง โดยผู้ไก่ล่อกลีด้วยเพียงช่วยตอบคำถาม ($\bar{X} = 4.24$) ตรวจสอบรายละเอียดของข้อตกลงที่ทำขึ้น ให้ถูกต้องครบถ้วน และชัดเจนตามที่ตกลงกัน ($\bar{X} = 3.63$) ต้นฉบับของสัญญาเก็บไว้ที่บ้านตนเองในฐานะเป็น ผู้ไก่ล่อกลีด้วยและถ่ายสำเนาให้คู่กรณีทั้งสองฝ่ายฯ ละ 1 ชุด ($\bar{X} = 3.49$) และ อ่านสัญญาประนีประนอมให้คู่กรณีทั้ง สองฝ่ายฟัง และให้คู่กรณีทั้งสองฝ่ายเขียนชื่อในฐานะคู่สัญญา ($\bar{X} = 3.48$)

2.3 การแสดงบทบาทในการไก่ล่อกลีด้วยข้อพิพากษากันนั้นผู้ใหญ่บ้าน ขั้นตอนที่ 3 การแก้ปัญหาข้อด้วย ในประเด็นพิพากษา

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการแสดงบทบาทในการใกล้เคียงข้อพิพาทของกำนันผู้ใหญ่บ้าน แยกเป็นรายขั้นตอน ขั้นตอนที่ 3 การแก้ปัญหาข้อขัดแย้งในประเด็นพิพาท

ข้อที่	การแสดงบทบาทในการใกล้เคียงข้อพิพาท	\bar{X}	S.D.	แปลความหมาย
1	พยายามทำความเข้าใจในวัตถุกรณ์และสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับคู่กรณ์	3.71	1.16	ดีมาก
2	ทำความเข้าใจให้ชัดเจนถึงสิทธิและจุดยืนต่างๆ ของคู่กรณ์และมองหา ลู่ทางที่เป็นไปได้ในการแลกเปลี่ยนข้อเสนอระหว่างคู่กรณ์ทั้ง 2ฝ่าย	3.62	1.16	ดีมาก
3	พยายามทำให้คู่กรณ์แต่ละฝ่ายเชื่อถือไว้วางใจ เพื่อที่คู่กรณ์จะได้ เปิดเผยพูดจากตรงไปตรงมา	3.71	1.10	ดีมาก
4	พยายามทำความเข้าใจเกี่ยวกับความต้องการที่แท้จริงของคู่กรณ์	3.70	1.09	ดีมาก
5	หากพบกับทางตันหลังจากที่แจ้งข้อเสนอของคู่กรณ์แต่ละฝ่ายให้แก่ ฝ่ายตรงข้ามแล้ว ขอให้คู่กรณ์เสนอทางเลือกอื่นๆ ที่เป็นทางออกของ ทางตันดังกล่าวนั้น	4.51	1.11	ดีมากที่สุด
6	ในกรณีที่มีการประชุมฝ่ายเดียว ได้ส่งผ่านข้อมูลที่ได้รับอนุญาตให้ เปิดเผยจากการประชุมฝ่ายเดียวให้แก่คู่กรณ์อีกฝ่ายหนึ่งและทำการ แบปลความหมายของความเห็นต่างๆ ให้เป็นที่เข้าใจแก่ทุกฝ่ายรวมทั้ง ปรับปรุงให้เป็นที่ยอมรับมากขึ้น	3.46	1.12	ปานกลาง
7	นำข้อมูลที่ได้จากการประชุมฝ่ายเดียวมาช่วยเชื่อมโยงให้เกิดความ คึบหน้าในการเจรจาระหว่างคู่กรณ์	3.47	1.08	ปานกลาง
8	พยายามทำให้เกิดความคึบหน้าในการเจรจาและสร้างหนทางที่ทำให้ เกิดความคึบหน้า เช่น กระตุนให้คู่กรณ์เกิดนิสัยในการที่จะทำความ ตกลงกัน เป็นต้น	3.57	1.12	ดีมาก
9	พูดเข้าขั้นเพื่อลดความตึงเครียดในระหว่างการเจรจาหรือในบางครั้ง อาจต้องขอรับกวนสามาธิของคู่กรณ์ที่เกิดความหมกมุนดึงเครียดกับ เรื่องที่เจรจาเกินไปเพื่อให้เกิดการผ่อนคลาย	4.46	1.11	ดีมาก
10	สรุปรวมให้ได้ขอบเขตของข้อเสนอเกี่ยวกับข้อเรียกร้องหรือจุดยืนใน แต่ละเรื่องซึ่งรวมทั้งประเด็นหลักและประเด็นย่อยทั้งหมด	4.50	1.12	ดีมาก
11	ทำความเห็นที่แตกต่างกันระหว่างคู่กรณ์ทั้งสองฝ่ายให้แคบลง	4.41	1.21	ดีมาก
12	ทำข้อเรียกร้องหรือจุดยืนที่ไม่อาจเป็นจริงได้ให้หมดไป หรือให้ลดลง โดยวิธีให้เหตุผลแก่คู่กรณ์เน้นที่ความคึบหน้าและความเคลื่อนไหวใน การเจรจาโดยไม่ปล่อยให้การเจรจาชะงักงันกับที่	4.34	1.18	ดีมาก
13	หาหนทางบีบคั้นให้เกิดผลความคึบหน้าของ การเจรจาเมื่อยังไม่เกิด ข้อตกลงลงได้	3.33	1.29	ปานกลาง
14	ใช้แรงจัดและความกดดันจากภายนอกให้คู่กรณ์ที่ลังเลตัดสินใจ เช่น หากตกลงกันไม่ได้ เมื่อข้อพิพาทต้องขึ้นสู่ศาลก็ต้องเสียค่าใช้จ่าย เป็น ต้น	3.27	1.19	ปานกลาง
15	จัดหนทางเลือกอื่นๆ ที่ไม่มีทางเป็นไปได้หรือเมื่อพิจารณาแล้วเป็นที่ แน่นอนว่าคู่กรณ์ไม่สามารถยอมรับได้ก็ไปเสีย	4.33	1.09	ดีมาก
16	ตรวจสอบจุดยืนและความเห็นของคู่กรณ์แต่ละฝ่ายว่าสามารถปฏิบัติ ตามนั้นได้หรือไม่	4.37	1.17	ดีมาก
รวม		3.92	1.14	ดีมาก

จากการที่ 4 พบว่า การแสดงบทบาทในการใกล้กเลี่ยงข้อพิพาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านแยกเป็นรายขั้นตอน ขั้นตอนที่ 3 การแก้ปัญหาข้อขัดแย้งในประเด็นพิพาท โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.92 ($\bar{X} = 3.92$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อสามารถเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาค่าเฉลี่ยน้อยได้ดังนี้ หากพบรากทั่นหลังจากที่แจ้งข้อเสนอของคู่กรณีแต่ละฝ่ายให้แก่ฝ่ายตรงข้ามแล้ว ขอให้คู่กรณีเสนอทางเลือกอื่นๆ ที่เป็นทางออกของทางทั้นถังล่าวนั้น ($\bar{X} = 4.51$) รองลงมาตามลำดับ คือ สรุปรวมให้ได้ขอบเขตของข้อเสนอเทียบกับข้อเรียกร้องหรือจุดยืนในแต่ละเรื่องซึ่งรวมทั้งประเด็นหลักและประเด็นย่อยทั้งหมด ($\bar{X} = 4.50$) ผุดข้ามเพื่อลดความตึงเครียดในระหว่างการเจรจาหรือในบางครั้งอาจต้องอยู่ในกระบวนการเจรจาที่เกิดความหมกมุ่นตึงเครียดกับเรื่องที่เจรจาเกินไปเพื่อให้เกิดการผ่อนคลาย ($\bar{X} = 4.46$) ทำความเห็นที่แตกต่างกันระหว่างคู่กรณีทั้งสองฝ่ายให้แคบลง ($\bar{X} = 4.41$) ตรวจสอบจุดยืนและความเห็นของคู่กรณีแต่ละฝ่ายว่าสามารถปฏิบัติตามนั้นได้หรือไม่ ($\bar{X} = 4.37$) ข้ามเรียกร้องหรือจุดยืนที่ไม่อาจเป็นจริงได้ให้หมดไป หรือให้ลดลง โดยวิธีให้เหตุผลแก่คู่กรณีเน้นที่ความคืบหน้าและความเคลื่อนไหวในการเจรจาโดยไม่ปล่อยให้การเจรจาชะงักอยู่กับที่ ($\bar{X} = 4.34$) ขัดหนทางเลือกอื่นๆ ที่ไม่ทางเป็นไปได้หรือเมื่อพิจารณาแล้วเป็นที่แน่นอนว่าคู่กรณีไม่สามารถยอมรับได้อกไปเสีย ($\bar{X} = 4.33$) และพบว่ามีค่าเฉลี่ยเท่ากัน 2 ประเด็น คือ พยายามทำความเข้าใจในตัวคู่กรณีและสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับคู่กรณี และ พยายามทำให้คู่กรณีแต่ละฝ่ายเข้าใจกัน ให้เกิดความเข้าใจในตัวคู่กรณีและสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับคู่กรณี แล้ว กระตุนให้คู่กรณีแต่ละฝ่ายเข้าใจกัน ให้เกิดความเข้าใจในตัวคู่กรณีและสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับคู่กรณี ($\bar{X} = 3.70$) รองลงมาตามลำดับคือ พยายามทำความเข้าใจในตัวคู่กรณีและสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับคู่กรณี ($\bar{X} = 3.62$) พยายามทำให้เกิดความคืบหน้าในการเจรจาและสร้างหนทางที่ทำให้เกิดความคืบหน้า เช่น กระตุนให้คู่กรณีเกิดนิสัยในการที่จะทำความตกลงกัน เป็นต้น ($\bar{X} = 3.57$) นำข้อมูลที่ได้จากการประชุมฝ่ายเดียวเดียวกันมาช่วยเชื่อมโยงให้เกิดความคืบหน้าในการเจรจาระหว่างคู่กรณี ($\bar{X} = 3.47$) ในกรณีที่มีการประชุมฝ่ายเดียว ได้ส่งผ่านข้อมูลที่ได้รับอนุญาตให้เปิดเผยจากการประชุมฝ่ายเดียวให้แก่คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่ง และทำการแปลความหมายของความเห็นต่างๆ ให้เป็นที่เข้าใจแก่ทุกฝ่ายรวมทั้งปรับปรุงให้เป็นที่ยอมรับมากขึ้น ($\bar{X} = 3.46$) หนทางบีบคั้นให้เกิดผลความคืบหน้าของการเจรจาเมื่อยังไม่เกิดข้อตกลงใดๆ ($\bar{X} = 3.33$) และ ใช้แรงจัดและความกดดันจากภายนอกให้คู่กรณีที่ลังเลตัดสินใจ เช่น หากตกลงกันไม่ได้ เมื่อข้อพิพาทต้องขึ้นสู่ศาลก็ต้องเสียค่าใช้จ่าย เป็นต้น ($\bar{X} = 3.27$)

2.4 การแสดงบทบาทในการใกล้กเลี่ยงข้อพิพาทของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ขั้นตอนที่ 1 การซึ่งแนะนำทางในการเจรจาใกล้กเลี่ยงข้อพิพาท

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการแสดงบทบาทในการใกล้เลี่ยงข้อพิพาทของกำนันผู้ใหญ่บ้าน แยกเป็นรายขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 การขี้แจงแนวทางในการเจรจาใกล้เลี่ยงข้อพิพาท

ข้อที่	การแสดงบทบาทในการใกล้เลี่ยงข้อพิพาท	\bar{X}	S.D.	แปลความหมาย
1	คู่กรณีฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายประสงค์จะให้ข้อพิพาทนั้นยุติลงในระดับหมู่บ้าน และได้แจ้งให้กำนันผู้ใหญ่บ้านทราบ และกำนันผู้ใหญ่บ้านได้ชี้แจงให้คู่กรณีเห็นถึงความสำคัญของการเจรจาใกล้เลี่ยงข้อพิพาท	3.68	1.18	ตีมาก
2	ชี้แจงให้ทราบว่า หากมีปัญหาข้อเท็จจริงหรือปัญหาข้อกฎหมาย คณะกรรมการหมู่บ้านอาจเชิญผู้มีความรู้ในเรื่องดังกล่าวให้เข้ามาร่วมในการประเมินข้อพิพาทได้ เช่น เชิญนายอำเภอ ปลัดอำเภอ ซึ่งมีความรู้ทางกฎหมายในเขตอำเภอ มาให้คำปรึกษาได้	3.52	1.33	ตีมาก
3	แจ้งให้คู่กรณีทราบว่าตนไม่รู้ข้อเท็จจริงใดๆ เกี่ยวกับเรื่องที่พิพาท เว้นแต่ ข้อเท็จจริงที่ปรากฏในเอกสารที่คู่กรณียื่นแสดงไว้	3.58	1.20	ตีมาก
4	ขอให้คู่กรณีและบุคคลแต่ละบุคคลที่อยู่ในสถานที่ใกล้เลี่ยงแนะนำตัวโดย แจ้ง ชื่อ ที่อยู่ และบทบาทที่เข้ามายื่นกับเรื่องพิพาท	3.65	1.21	ตีมาก
5	แจ้งให้คู่กรณีทราบว่าตนไม่มีส่วนเกี่ยวข้องใดๆ ในข้อพิพาท	3.78	1.30	ตีมาก
6	อธิบายให้ทราบว่าการให้คู่กรณีฝ่ายใดเริ่มพูดก่อนหรือแยกประชุมกับ คู่กรณีฝ่ายใดเพียงฝ่ายเดียวเป็นเวลานานมิได้หมายถึงความลำเอียง	3.30	1.21	ปานกลาง
7	แจ้งให้คู่กรณีทราบว่าตนไม่มีอำนาจกำหนดข้อตกลงเอง ไม่มีอำนาจบังคับ การตัดสินใจของคู่กรณี ไม่มีอำนาจตัดสินใจข้าดประเด็นพิพาท และไม่มี อำนาจจำกัด กักขัง หรือปรับผู้ใด โดยยืนยันอำนาจเป็นของคู่กรณีที่จะตกลงกันเองอย่างอิสระ	3.52	1.22	ตีมาก
8	มีการกำหนดกฎเกณฑ์ต่างๆ ในการเจรจาและจะต้องเป็นที่ยอมรับของ คู่กรณีทั้งสองฝ่ายที่ได้จากการปรึกษาหารือกัน	3.62	1.21	ตีมาก
9	แจ้งให้ผู้เข้าประชุมในการใกล้เลี่ยงต้องรักษาภาระทางในการพูดในที่ประชุม การพูดแต่ละจังหวะของการประชุมต้องปล่อยให้พูดคนเดียวโดยไม่มีการ ขัดจังหวะ	3.60	1.17	ตีมาก
10	มีการจัดลำดับการเสนอความต้องการของคู่กรณี ว่าฝ่ายใดจะเสนอ ก่อนใน แต่ละประเด็น	3.56	1.19	ตีมาก
11	แจ้งให้ผู้เข้าประชุมทราบที่ที่เป็นบุคคลภายนอกจะต้องรออยู่ก่อนท้อง ประชุมจนกว่าจะได้รับการเรียกตัวให้เข้าไปในห้องประชุมได้	3.25	1.26	ปานกลาง
12	แจ้งให้คู่กรณีทราบว่ากระบวนการใกล้เลี่ยงเกิดขึ้นจากความมั่นใจล้วนๆ ของคู่กรณีทั้งสองฝ่าย ดังนั้นคู่กรณีจะขอให้หยุดการใกล้เลี่ยงเมื่อไรก็ได้	3.97	1.15	ตีมาก
13	แจ้งให้คู่กรณีทราบว่าผู้ใกล้เลี่ยงจะไม่ทำการตัดสินข้อพิพาท หรือเข้าไปทำ ความตกลงเกี่ยวกับข้อพิพาทเสียเอง	3.21	1.13	ปานกลาง
14	แจ้งให้คู่กรณีทราบว่าข้อตกลงที่ทำขึ้นจะผูกมัดคู่กรณีในรูปของสัญญา ประนีประนอมยอมความ	3.77	1.20	ตีมาก
15	แจ้งให้คู่กรณีทราบว่าผู้ที่เข็นข้อในสัญญาประนีประนอมยอมความในฐาน คู่สัญญา เมื่อข้อพิพาทดังกล่าวได้จะต้องเป็นด้วยคู่กรณีเอง	3.84	1.22	ตีมาก

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการแสดงบทบาทในการใกล้กันเพื่อเป็นรายขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 การขี้แจงแนวทางในการเจรจาใกล้กันเพื่อพิพาท (ต่อ)

ข้อที่	การแสดงบทบาทในการใกล้กันเพื่อพิพาท	\bar{X}	S.D.	แปล ความหมาย
16	แจ้งให้คู่กรณีทราบว่าสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในระหว่างการใกล้กันเพื่อพิพาท ซึ่งปกติก็สามารถนำมาแสดงเป็นหลักฐานได้อยู่แล้วนั้นย่อมสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชั้นศาลได้อีกเมื่อมีการฟ้องร้องต่อศาล	3.61	1.12	ตีมาก
17	แจ้งให้คู่กรณีทราบว่าคู่กรณีไม่อยู่ในฐานะที่จะถูกบังคับให้ต้องเปิดเผยความลับของเอกสารหรือข้อมูลใดๆ	3.34	1.21	ปานกลาง
18	แจ้งให้คู่กรณีทราบว่าการเจรจาใกล้กันเพื่อพิพาทต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความไม่มีอคติต่อ กัน	3.53	1.21	ตีมาก
19	แจ้งให้คู่กรณีทราบว่าในกรณีที่ไม่มีอำนาจใจกลางให้ใกล้กันโดยอาจจัดบันทึกความยินยอมดังกล่าวไว้	3.68	1.21	ตีมาก
20	แจ้งให้คู่กรณีทั้งสองฝ่ายบันทึกข้อความที่เจรจาไปพร้อมกับการเจรจาเพื่อจะได้นำบททวนใช้ในระหว่างการเจรจาต่อไป	3.48	1.19	ปานกลาง
รวม		3.57	1.20	ตีมาก

จากตารางที่ 5 พบว่า การแสดงบทบาทในการใกล้กันเพื่อพิพาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านแยกเป็นรายขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 การขี้แจงแนวทางในการเจรจาใกล้กันเพื่อพิพาท โดยภาพรวมอยู่ในระดับตีมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.57 ($\bar{X}=3.57$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อสามารถเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาค่าเฉลี่ยน้อยได้ดังนี้ แจ้งให้คู่กรณีทราบว่ากระบวนการใกล้กันเพื่อพิพาทนี้มาจากความสมัครใจล้วนๆ ของคู่กรณีทั้งสองฝ่าย ดังนั้นคู่กรณีจะขอให้หยุดการใกล้กันเพื่อไม่ให้เกิดข้อหาว่าคู่กรณีได้ตั้งใจให้เกิดข้อหา 3.97 ($\bar{X}=3.97$) รองลงมาตามลำดับคือ แจ้งให้คู่กรณีทราบว่าผู้ที่เข็นข้อในสัญญาประนีประนอมความในฐานคุ้สัญญา เมื่อข้อพิพาทดังกันได้จะต้องเป็นตัวคู่กรณีเอง ($\bar{X}=3.84$) แจ้งให้คู่กรณีทราบว่าตนไม่มีส่วนเกี่ยวข้องใดๆ ในข้อพิพาท ($\bar{X}=3.78$) แจ้งให้คู่กรณีทราบว่าข้อตกลงที่ทำขึ้นจะผูกมัดคู่กรณีในรูปของสัญญาประนีประนอมความ ($\bar{X}=3.77$) และพบว่ามีค่าเฉลี่ยเท่ากัน 2 ประเด็น คือ คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายประสังจะให้ข้อพิพาทนั้นยุติลงในระดับหมู่บ้าน และได้แจ้งให้กำนันผู้ใหญ่บ้านทราบ และกำนันผู้ใหญ่บ้านได้ชี้แจงให้คู่กรณีเห็นถึงความสำคัญของการเจรจาใกล้กันเพื่อพิพาท และ แจ้งให้คู่กรณีทราบว่าในกรณีที่ไม่มีอำนาจใจกลางให้ใกล้กันเพื่อพิพาท คู่กรณียินยอมมอบอำนาจใจกลางให้ใกล้กันเพื่อพิพาท ($\bar{X}=3.68$) รองลงมาตามลำดับ คือ ขอให้คู่กรณีและบุคคลแต่ละบุคคลที่อยู่ในสถานที่ใกล้กันเพื่อพิพาท แจ้ง ชื่อ ที่อยู่ และบทบาทที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับเรื่องพิพาท ($\bar{X}=3.65$) มีการกำหนดกฎหมายที่ต่างๆ ในการเจรจาและจะต้องเป็นที่ยอมรับของคู่กรณีทั้งสองฝ่ายที่ได้จากการปรึกษาหารือกัน ($\bar{X}=3.62$) แจ้งให้คู่กรณีทราบว่าสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในระหว่างการใกล้กันเพื่อพิพาท ซึ่งปกติก็สามารถนำมาแสดงเป็นหลักฐานได้อยู่แล้วนั้นย่อมสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชั้นศาลได้อีกเมื่อมีการฟ้องร้องต่อศาล ($\bar{X}=3.61$) แจ้งให้ผู้เข้าประชุมใน การใกล้กันเพื่อพิพาท รักษาการรายการในการพูดในที่ประชุม การพูดแต่ละจังหวะของการประชุมต้องปล่อยให้ผู้คน

เดียวโดยไม่มีการขัดจังหวะ ($\bar{X} = 3.60$) แจ้งให้คู่กรณีทราบว่าตนไม่รู้ข้อเท็จจริงใดๆ เกี่ยวกับเรื่องที่พิพากษา เว้นแต่ ข้อเท็จจริงที่ปรากฏในเอกสารที่คู่กรณียื่นแสดงไว้ ($\bar{X} = 3.58$) มีการจัดลำดับการเสนอความต้องการของคู่กรณี ว่าฝ่ายใดจะเสนอ ก่อนในแต่ละประเด็น ($\bar{X} = 3.56$) แจ้งให้คู่กรณีทราบว่าการเจรจาใกล้เลี่ยงต้องดึงอยู่บนพื้นฐาน ของความไม่มีอคติต่อ กัน ($\bar{X} = 3.53$) และพบว่ามีค่าเฉลี่ยเท่ากัน 2 ประเด็น คือ ชี้แจงให้ทราบว่า หากมีปัญหา ข้อเท็จจริงหรือปัญหาข้อกฎหมายคณานุกรณ์การหมุนบ้านอาจใช้ผู้มีความรู้ในเรื่องดังกล่าวให้เข้ามาร่วมในการ ประเมินข้อพิพาทได้ เช่น เชิญนายอำเภอ ปลัดอำเภอ ซึ่งมีความรู้ทางกฎหมายในเขตอำเภอ มาให้คำปรึกษา ก็ได้ และ แจ้งให้คู่กรณีทราบว่าตนไม่มีอำนาจจากหน่วยงานต้องตกลงเอง ไม่มีอำนาจบังคับการตัดสินใจของคู่กรณี ไม่มีอำนาจ ตัดสินใจขัดประเด็นพิพากษา และไม่มีอำนาจจำกัด กักขัง หรือปรับผู้ใด โดยยืนยันอำนาจเป็นของคู่กรณีที่จะตกลง กันเองอย่างอิสระ ($\bar{X} = 3.52$) รองลงมาตามลำดับ คือ แจ้งให้คู่กรณีทั้งสองฝ่ายบันทึกข้อความที่เจรจาไปพร้อมกับ การเจรจาเพื่อจะได้นำมาทบทวนใช้ในระหว่างการเจรจาได้ ($\bar{X} = 3.48$) แจ้งให้คู่กรณีทราบว่าคู่กรณีไม่อยู่ในฐานะ ที่จะถูกบังคับให้ต้องเปิดเผยความลับของเอกสารหรือข้อมูลใดๆ ($\bar{X} = 3.34$) อธิบายให้ทราบว่าการให้คู่กรณีฝ่ายใดเริ่ม พูดก่อนหรือแยกประชุมกับคู่กรณีฝ่ายใดเพียงฝ่ายเดียวเป็นเวลานานมิได้หมายถึงความลำเอียง ($\bar{X} = 3.30$) แจ้งให้ผู้ สังเกตการณ์หรือพยานซึ่งเป็นบุคคลภายนอกจะต้องรออยู่ห้องประชุมจนกว่าจะได้รับการเรียกด้วยตัวให้เข้าไปใน ห้องประชุมได้ ($\bar{X} = 3.25$) และ แจ้งให้คู่กรณีทราบว่าผู้ใกล้เลี่ยงต้องไม่ทำการตัดสินข้อพิพากษา หรือเข้าไปทำความ ตกลงเกี่ยวกับข้อพิพาทเดียวกัน ($\bar{X} = 3.21$)

3. กลวิธีในการจัดการความขัดแย้งของกำนันผู้ใหญ่บ้าน

3.1 วิธีเชิญหน้า

ตารางที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการเลือกใช้วิธีจัดการความขัดแย้ง โดยวิธีเชิญหน้า

ข้อที่	การเลือกใช้วิธีจัดการ	\bar{X}	S.D.	แปลความหมาย
1	ให้บันทึกข้อความที่คู่กรณีได้พูดโดยบันทึกโดยครั้ง คือคล้าย	3.54	1.22	เลือกใช้บันทึกโดยครั้ง
6	เชิญกับปัญหาอย่างเปิดเผย	3.54	1.12	เลือกใช้บันทึกโดยครั้ง
11	ไม่ต้องทิ้งความขัดแย้งจนกว่าจะแก้ไขเรียบร้อยแล้ว	3.36	1.29	เลือกใช้บันทึกโดยครั้ง
16	เชิญกับความขัดแย้งโดยตรง	3.43	1.22	เลือกใช้บันทึกโดยครั้ง
21	กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นอย่างตรงไปตรงมา	3.53	1.21	เลือกใช้บันทึกโดยครั้ง
รวม		3.48	1.21	เลือกใช้บันทึกโดยครั้ง

จากการที่ 6 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้วิธีเชิญหน้า เพื่อจัดการความขัดแย้ง โดยภาพรวมจะเลือกใช้วิธี นี้บันทึกโดยครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.48 ($\bar{X} = 3.48$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มี 3 ข้อ ที่กลุ่มตัวอย่างเลือกใช้ บันทึกโดยครั้ง คือ ให้บันทึกข้อความที่คู่กรณีได้พูดโดยบันทึกโดยครั้ง คือคล้าย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.54 ($\bar{X} = 3.54$) เชิญกับปัญหาอย่างเปิดเผย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.54 ($\bar{X} = 3.54$) และกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นอย่างตรงไปตรงมา มี

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.53 ($\bar{X} = 3.53$) ส่วนอีก 2 ข้อ เลือกใช้บางครั้งคือ เพชญกับความขัดแย้งโดยตรง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.43 ($\bar{X} = 3.43$) และไม่ทอดทึงความขัดแย้งจนกว่าจะแก้ไขเรียบร้อยแล้ว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.36 ($\bar{X} = 3.36$)

3.2 วิธีหลีกเลี่ยง

ตารางที่ 7 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการเลือกใช้วิธีจัดการความขัดแย้ง โดยวิธีหลีกเลี่ยง

ข้อที่	การเลือกใช้วิธีจัดการ	\bar{X}	S.D.	แปรความหมาย
2	หลีกเลี่ยงการเผชญหน้าและการโต้เถียงที่จะนำไปสู่การวิวาท	3.44	1.15	เลือกใช้บางครั้ง
7	พยายามที่จะไม่เข้าไปเกี่ยวข้องด้วย	3.04	1.30	เลือกใช้บางครั้ง
12	พยายามทำเรื่องยกให้เป็นเรื่องง่าย ๆ	3.41	1.27	เลือกใช้บางครั้ง
17	ถอนตัวออกจากสถานการณ์ที่เป็นความขัดแย้ง	2.99	1.24	เลือกใช้บางครั้ง
22	ไม่รับรู้ว่ามีความขัดแย้งเกิดขึ้น	2.93	1.31	เลือกใช้บางครั้ง
รวม		3.16	1.00	เลือกใช้บางครั้ง

จากตารางที่ 7 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้วิธีหลีกเลี่ยง เพื่อจัดการความขัดแย้ง โดยภาพรวมจะเลือกใช้วิธีนี้บางครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.16 ($\bar{X} = 3.16$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อสามารถเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้ดังนี้ หลีกเลี่ยงการเผชญหน้าและการโต้เถียงที่จะนำไปสู่การวิวาท มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.44 ($\bar{X} = 3.44$) พยายามทำเรื่องยกให้เป็นเรื่องง่าย ๆ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.41 ($\bar{X} = 3.41$) พยายามที่จะไม่เข้าไปเกี่ยวข้องด้วย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.04 ($\bar{X} = 3.04$) ถอนตัวออกจากสถานการณ์ที่เป็นความขัดแย้ง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.99 ($\bar{X} = 2.99$) และไม่รับรู้ว่ามีความขัดแย้งเกิดขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.93 ($\bar{X} = 2.93$)

3.3 วิธีบังคับ

ตารางที่ 8 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการเลือกใช้วิธีจัดการความขัดแย้ง โดยวิธีบังคับ

ข้อที่	การเลือกใช้วิธีจัดการ	\bar{X}	S.D.	แปรความหมาย
3	ใช้คำสั่งให้ผู้อื่นยอมรับความคิดเห็นของตนเท่านั้น	2.89	1.33	เลือกใช้บางครั้ง
8	ยืนยันให้รับวิธีการแก้ไขปัญหาที่ตนเองเสนอให้เท่านั้น	2.90	1.32	เลือกใช้บางครั้ง
13	เรียกร้องให้ดำเนินการตามวิธีการของตนเองที่ได้คิดไว้แล้ว	3.07	1.20	เลือกใช้บางครั้ง
18	ห่วงล้อมให้ยอมรับวิธีการที่ตนเองเสนอให้	2.97	1.23	เลือกใช้บางครั้ง
23	บังคับให้ปฏิบัติตามความคิดเห็นของตนเอง	2.86	1.31	เลือกใช้บางครั้ง
รวม		2.93	1.27	เลือกใช้บางครั้ง

จากตารางที่ 8 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้วิธีบังคับ เพื่อจัดการความขัดแย้ง โดยภาพรวมจะเลือกใช้วิธีนี้บางครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.93 ($\bar{X} = 2.93$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อสามารถเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหน้าอย่างได้ดังนี้ เรียกร้องให้ดำเนินการตามวิธีการของตนเองที่ได้คิดไว้แล้ว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.07 ($\bar{X} = 3.07$) ห่วงล้อมให้ยอมรับวิธีการที่ตนเองเสนอให้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.97 ($\bar{X} = 2.97$) ยืนยันให้รับวิธีการแก้ไขปัญหาที่ตนเองเสนอให้เท่านั้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.90 ($\bar{X} = 2.90$) ใช้คำสั่งให้ผู้อื่นยอมรับความคิดเห็นของตนเท่านั้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.89 ($\bar{X} = 2.89$) และบังคับให้ปฏิบัติตามความคิดเห็นของตนเอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.86 ($\bar{X} = 2.86$)

3.4 วิธีไก่่เกลี่ย

ตารางที่ 9 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการเลือกใช้วิธีจัดการความขัดแย้ง โดยวิธีไก่่เกลี่ย

ข้อที่	การเลือกใช้วิธีจัดการ	\bar{X}	S.D.	แปลความหมาย
4	ให้ความสำคัญกับข้อขัดแย้งเช่นเดียวกับเรื่องอื่นๆ ทั่วๆ ไป	3.19	1.09	เลือกใช้บางครั้ง
9	ชี้ให้เห็นความสำคัญของเป้าหมายมากกว่าความแตกต่างในวิธีการ	3.18	1.20	เลือกใช้บางครั้ง
14	ไม่คิดมาก ไม่ยึดมั่นกับความเห็นที่แตกต่าง	3.08	1.14	เลือกใช้บางครั้ง
19	อะลุ่มอ่อนล้าค่อยพูดค่อยจา กันในเรื่องความแตกต่างด้านความคิด	3.34	1.21	เลือกใช้บางครั้ง
24	ทำให้เห็นว่าเป้าหมายที่มีอยู่ร่วมกันมีความสำคัญเป็นอันดับแรก	3.34	1.22	เลือกใช้บางครั้ง
รวม		3.22	1.17	เลือกใช้บางครั้ง

จากตารางที่ 9 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้วิธีไก่่เกลี่ย เพื่อจัดการความขัดแย้ง โดยภาพรวมจะเลือกใช้วิธีนี้บางครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.22 ($\bar{X} = 3.22$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อสามารถเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหน้าอย่างได้ดังนี้ ทำให้เห็นว่าเป้าหมายที่มีอยู่ร่วมกันมีความสำคัญเป็นอันดับแรก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.34 ($\bar{X} = 3.34$) อะลุ่มอ่อนล้าค่อยพูดค่อยจา กันในเรื่องความแตกต่างด้านความคิด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.34 ($\bar{X} = 3.34$) ให้ความสำคัญกับข้อขัดแย้งเช่นเดียวกับเรื่องอื่นๆ ทั่วๆ ไป มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.19 ($\bar{X} = 3.19$) ชี้ให้เห็นความสำคัญของเป้าหมายมากกว่าความแตกต่างในวิธีการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.18 ($\bar{X} = 3.18$) และไม่คิดมาก ไม่ยึดมั่นกับความเห็นที่แตกต่าง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.08 ($\bar{X} = 3.08$)

3.5 วิธีประนีประนอม

ตารางที่ 10 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการเลือกใช้วิธีจัดการความขัดแย้ง โดยวิธีประนีประนอม

ข้อที่	การเลือกใช้วิธีจัดการ	\bar{X}	S.D.	แปลความหมาย
5	พยายามหาทางประนีประนอม	3.60	1.13	เลือกใช้บ่อยครั้ง
10	ค้นหาทางสายกลางในการดำเนินการ	3.40	1.23	เลือกใช้บางครั้ง
15	ยินดีเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับ	3.40	1.27	เลือกใช้บางครั้ง
20	ยอมเสียสละบางส่วนเพื่อให้ได้บางส่วน	3.34	1.17	เลือกใช้บางครั้ง
25	รับฟังข้อขัดแย้งของคู่กรณีทั้ง 2 ฝ่ายมาพิจารณา	3.50	1.30	เลือกใช้บ่อยครั้ง
รวม		3.44	1.22	เลือกใช้บางครั้ง

จากตารางที่ 10 พบร่วกคุณตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้วิธีประนีประนอม เพื่อจัดการความขัดแย้ง โดยภาพรวมจะเลือกใช้วิธีนี้บางครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.44 ($\bar{X} = 3.44$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามี 2 ข้อ ที่กลุ่มตัวอย่างเลือกใช้บ่อยครั้งคือ พยายามหาทางประนีประนอม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.60 ($\bar{X} = 3.60$) และบับฟังข้อขัดแย้งของคู่กรณีทั้ง 2 ฝ่ายมาพิจารณา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50 ($\bar{X} = 3.50$) ส่วนอีก 3 ข้อ เลือกใช้บางครั้ง คือ ยินดีเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.40 ($\bar{X} = 3.40$) ค้นหาทางสายกลางในการดำเนินการ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.40 ($\bar{X} = 3.40$) และยอมเสียสละบางส่วนเพื่อให้ได้บางส่วน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.34 ($\bar{X} = 3.34$)

อภิรายผล

การศึกษา เรื่อง บทบาทในการจัดการความขัดแย้งของกำนันผู้ใหญ่บ้าน สามารถนำมาอภิรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้ มีรายละเอียดดังนี้

1. เพื่อศึกษาบทบาทในการจัดการความขัดแย้งด้วยวิธีไกล์เกลี่ยข้อพิพาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตจังหวัดอุดรธานี สามารถอภิรายผลได้ดังนี้

การที่บทบาทในการไกล์เกลี่ยข้อพิพาทของกำนันผู้ใหญ่บ้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมากนั้น อาจเป็น เพราะว่าในหมู่บ้านมีปัญหาความขัดแย้งเกิดขึ้นบ่อยครั้ง ผู้นำหมู่บ้านซึ่งมีหน้าที่ในการจัดการความขัดแย้งก็ได้ตระหนักและเล็งเห็นถึงความจำเป็นที่จะแก้ไขปัญหา อันเป็นบทบาทหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบต่างๆ ที่กำหนดไว้ ด้วยเหตุนี้จึงได้แสดงบทบาทในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวอยู่ในระดับดีมากตามไปด้วย ประกอบกับกำนันผู้ใหญ่บ้านเคยมีประสบการณ์ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการแก้ไขความขัดแย้ง จึงเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการแก้ไขความขัดแย้ง และมีความสนใจที่จะดำเนินการแก้ไขปัญหาในชุมชนเป็นอย่างดี จึงทำให้กำนันผู้ใหญ่บ้านสามารถพูดคุยเจรจา ไกล์เกลี่ย ประนีประนอมข้อพิพาทที่เกิดขึ้นในชุมชนได้ ผลจากการวิจัยดังกล่าวนี้ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพรรรณ เกสธินทร์ (2554) ที่ได้วิจัยเรื่อง บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งชุมชน ในอำเภอทุ่งสอง จังหวัดนครศรีธรรมราช ตามระดับการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีบทบาทในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. เพื่อศึกษาผลลัพธ์ในการจัดการความขัดแย้งของกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตจังหวัดอุดรธานี สามารถอภิรายผลได้ดังนี้

กลวิธีในการจัดการความขัดแย้งของกำนันผู้ใหญ่บ้าน พบว่า กลวิธีในการจัดการความขัดแย้ง ซึ่งมี 5 วิธี ได้แก่ วิธีเผชิญหน้า วิธีประนีประนอม วิธีโกล่เกลี่ย วิธีหลีกเลี่ยง และวิธีบังคับ กำนันผู้ใหญ่บ้านจะเลือกใช้ บางครั้งทุกกลวิธี

2.1 วิธีเผชิญหน้าเพื่อจัดการความขัดแย้ง โดยภาพรวมจะเลือกใช้วิธีนี้บางครั้ง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามี 3 ข้อ ที่ก่อตัวอย่างเลือกใช้บ่อยครั้งคือ หยิบข้อขัดแย้งขึ้นมาพิจารณาอย่างเปิดเผยเพื่อจัดการให้คลี่คลาย เผชิญกับปัญหาอย่างเปิดเผย และกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นอย่างตรงไปตรงมา ส่วนอีก 2 ข้อ เลือกใช้บางครั้งคือ เผชิญกับความขัดแย้งโดยตรง และไม่ทอดทิ้งความขัดแย้งจนกว่าจะแก้ไขเรียบร้อยแล้ว

2.2 วิธีหลีกเลี่ยงเพื่อจัดการความขัดแย้ง โดยภาพรวมจะเลือกใช้วิธีนี้บางครั้ง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ สามารถเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหนา้อยได้ดังนี้ หลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าและการโต้แย้งที่จะนำไปสู่การวิวัฒนา พยายามทำเรื่องยากให้เป็นเรื่องง่ายๆ พยายามที่จะไม่เข้าไปเกี่ยวข้องด้วย ถอนตัวออกจากสถานการณ์ที่เป็นความขัดแย้ง และไม่รับรู้ว่ามีความขัดแย้งเกิดขึ้น

2.3 วิธีบังคับเพื่อจัดการความขัดแย้ง โดยภาพรวมจะเลือกใช้วิธีนี้บางครั้ง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ สามารถเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหนา้อยได้ดังนี้ เรียกร้องให้ดำเนินการตามวิธีการของตนเองที่ได้คิดไว้แล้ว ห่วงล้อมให้ยอมรับวิธีการที่ตนเองเสนอให้ ยืนยันให้รับวิธีการแก้ไขปัญหาที่ตนเองเสนอให้เท่านั้น ใช้คำสั่งให้ผู้อื่น ยอมรับความคิดเห็นของตนเท่านั้น และบังคับให้ปฏิบัติตามความคิดเห็นของตนเอง

2.4 วิธีโกล่เกลี่ยเพื่อจัดการความขัดแย้ง โดยภาพรวมจะเลือกใช้วิธีนี้บางครั้ง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ สามารถเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหนา้อยได้ดังนี้ ทำให้เห็นว่าเป้าหมายที่มีอยู่ร่วมกันมีความสำคัญเป็นอันดับแรก อะลุ่มอ่อนลุ่ยค่อยพูดค่อยจำกันในเรื่องความแตกต่างด้านความคิด ให้ความสำคัญกับข้อขัดแย้งเช่นเดียวกับเรื่องอื่นๆ ทั่วๆ ไป ซึ่งให้เห็นความสำคัญของเป้าหมายมากกว่าความแตกต่างในวิธีการ และไม่คิดมาก ไม่ยึดมั่นกับความเห็นที่แตกต่าง

2.5 วิธีประนีประนอมเพื่อจัดการความขัดแย้ง โดยภาพรวมจะเลือกใช้วิธีนี้บางครั้ง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามี 2 ข้อ ที่ก่อตัวอย่างเลือกใช้บ่อยครั้งคือ พยายามหาทางประนีประนอม และรับฟังข้อขัดแย้งของคู่กรณีทั้ง 2 ฝ่ายมาพิจารณา ส่วนอีก 3 ข้อ เลือกใช้บางครั้งคือ ยินดีเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับ ค้นหาทางสายกลางในการดำเนินการ และยอมเสียสละบางส่วนเพื่อให้ได้บางส่วน

การที่พบว่ากลวิธีในการจัดการความขัดแย้งของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งมี 5 วิธี ได้แก่ วิธีเผชิญหน้า วิธีประนีประนอม วิธีโกล่เกลี่ย วิธีหลีกเลี่ยง และวิธีบังคับ ผู้นำหมู่บ้านจะเลือกใช้บางครั้งทุกกลวิธีนั้น อาจจะเป็น เพราะว่า เมื่อเกิดความขัดแย้งหรือมีข้อพิพาท ผู้นำหมู่บ้านจะใช้วิธีแก้ไขความขัดแย้งด้วยวิธีการที่หลากหลาย ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะของปัญหา เทศแห่งปัญหา พฤติกรรมคู่พิพาท ค่านิยม หรืออื่นๆ ผลกระทบวิจัย ดังที่ได้กล่าวมานี้ได้ลักษณะของงานวิจัยของเบลดเลย์ (Bradley: 1984) ที่ได้วิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบวิธีการที่ใช้ใน การแก้ปัญหาความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียนระดับกลางทั้งชายและหญิงในเขตเมืองเดือน พบว่า ผู้บริหาร ไม่ได้ใช้วิธีการแก้ความขัดแย้งวิธีหนึ่งวิธีเดียวばかり แต่มากใช้วิธีคู่กันไปสุดแล้วแต่กรณีแล้วล้อมเป็นสำคัญ และผลกระทบ การวิจัยดังที่ได้กล่าวมานี้ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวัฒ ดวงแสงพุต (2555) ที่ได้วิจัยเรื่อง pragmatics ความขัดแย้งและแนวทางในการรยุติความขัดแย้ง : กรณีศึกษาผู้นำท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ในเขตจังหวัดอุดรธานี ผลกระทบวิจัย พบว่า ผู้นำท้องถิ่นใช้วิธีเผชิญหน้า วิธีประนีประนอม วิธีโกล่เกลี่ย วิธีหลีกเลี่ยง และวิธีบังคับ โดยภาพรวมจะใช้ บางครั้งทุกกลวิธีในการจัดการความขัดแย้ง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 กำหนดนักผู้ใหญ่บ้าน มีบทบาทในการใกล้เลี่ยงข้อพิพาทในหมู่บ้านโดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก แต่อย่างไรก็ต้องให้กำหนดนักผู้ใหญ่บ้าน มีบทบาทมากยิ่งๆ ขึ้นไป หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดอบรมให้กำหนดนักผู้ใหญ่บ้าน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบหรือกลไกการจัดการความขัดแย้ง การใกล้เลี่ยงข้อพิพาท คดีแพ่งและคดีอาญาที่สามารถใกล้เลี่ยงได้อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้การจัดการความขัดแย้งเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจานั้นแล้ว ยังจะต้องกำหนดแนวปฏิบัติหรือกำหนดระเบียบที่เป็นการมอบอำนาจและหน้าที่เฉพาะทางให้กับกำหนดนักผู้ใหญ่บ้าน ได้มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการความขัดแย้งเพื่อให้เกิดเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น โดยคำนึงถึงความเหมาะสม ของบริบทห้องถีนนั้นๆ และเป็นไปตามกฎหมายที่กำหนดไว้

1.2 ควรประสานคนกลาง เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือกำหนดนักผู้ใหญ่บ้านจากพื้นที่อื่นๆ เข้าร่วมการประชุมใกล้เลี่ยงข้อพิพาทที่เกิดขึ้นในชุมชน อันจะส่งผลต่อความเชื่อมั่นและไว้วางใจต่อกำนั้นผู้ใหญ่บ้าน และเป็นผลดีต่อคู่กรณี

1.3 ควรให้สถาบันทางสังคม เช่น สถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา สถาบันการเมืองการปกครอง สถาบันยุติธรรม ผู้นำทางจิตวิญญาณของชุมชน เป็นต้น ได้มีส่วนในการแก้ไขและป้องกันความขัดแย้งควบคู่ไปกับการทำหน้าที่ของกำหนดนักผู้ใหญ่บ้าน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาบทบาทในการจัดการความขัดแย้งของกำหนดนักผู้ใหญ่บ้าน ในระดับบุคคล เช่น ระดับจังหวัด ระดับภาค และระดับประเทศ เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่หลากหลายเพื่อนำผลที่ได้มาปรับเปลี่ยนและนำมาปรับปรุงแนวทางการจัดการความขัดแย้งให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

2.2 ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ เช่น เพศ ประสบการณ์การฝึกอบรม ระดับการศึกษา ความรู้เกี่ยวกับการจัดการความขัดแย้งกับบทบาทในการจัดการความขัดแย้งของกำหนดนักผู้ใหญ่บ้านว่า ตัวแปรแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กันหรือไม่และอย่างไร อันจะนำไปสู่การกำหนดมาตรการในการพัฒนาความรู้ ความสามารถของกำหนดนักผู้ใหญ่บ้านเกี่ยวกับการจัดการความขัดแย้งที่เหมาะสมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กิติพงษ์ กิติยารักษ์ และคณะ. (2550). ยุติธรรมชุมชน: บทบาทการอำนวยความยุติธรรม โดยชุมชนเพื่อชุมชน.
กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกอ.).

คัมภีร์ ทองพูน. (2555). กำหนดนักผู้ใหญ่บ้านกับการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง. สืบค้นเมื่อ 23 ตุลาคม 2557, จาก https://www.researchgate.net/publication/263844886_bthbathkanan_phuhiyban_nikarkaekhipayhakhwamkhadyaeng.

เจริญ รุ่งแสงจันทร์. (2555). บทบาทด้านการปกครองหมู่บ้านของผู้ใหญ่บ้านตำบลบ้านรากกาศ อำเภอบางป้อ จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

บุญชุม ศรีสะอาด. (2535). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สุวิริยาสาสน์.

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2540). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: เจริญผล.

พระราชาบุญญ์ตีลักษณะปกรองห้องท้องที่ พ.ศ. 2551. (2551). ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา. เล่มที่ 125 ตอนที่ 27 ก. หน้า 96.

สุพรณี เกสรินทร์. (2554). บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งชุมชนในอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราชตามระดับการศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทประจำสถานศึกษาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

สุวัฒ ดวงแสงพุต. (2555). ปรากฏการณ์ความขัดแย้งและแนวทางในการยุติความขัดแย้ง: กรณีศึกษาผู้นำท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ในเขตจังหวัดอุดรธานี. *การสารบาริชาต*, 25(1), 86–100.

สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต. (2556). บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านกับความมั่นคง. สืบค้นเมื่อ 23 ตุลาคม 2557, จาก http://iad.dopa.go.th/subject/dopa_mou/34.doc.

สุกัญญา รุ่งทองใบสุรีย์. (2556). การจัดการความขัดแย้งในชุมชนจังหวัดปทุมธานี. สืบค้นเมื่อ 23 ตุลาคม 2557, จาก <http://information.soc.ku.ac.th/ojs/index.php/social/article/viewFile/121/122>.

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดอุดรธานี. (2557). สืบค้นเมื่อ 10 กรกฎาคม 2557, จาก <http://www2.ect.go.th/about.php?Province=udonthani&SiteMenuID=3980>.

อุดม บัวศรี. (2549). *เจ้าโคตร: การระงับความขัดแย้งในวัฒนธรรมอีสาน*. กรุงเทพฯ: จัดลัษนิพงษ์การพิมพ์.

Best, J. W. (1970). *Research in Education*. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall.

Bradley, D. N. (1984). A comparative study of the conflict management style used by women and men in middle management in the denver metropolitan area. *Dissertation Abstracts International*, 45(1), 66–A.

Cronbach, L. J. (1970). *Essentials of psychological testing*. (3rd eds.). New York: Harper& Row.

Howat, G. & London, M. (1980). Attributions of conflict management strategies in supervisor subordinate dyads. *Journal of Applied Psychology*, 65(1), 172–175.